

Pensionsopsparing i landbruget

Formål og forudsætninger

Formålet med dette notat er, at belyse hvor store indbetalinger til pension, der typisk foretages blandt heltidslandmænd, for at beregne den forventede samlede pensionsopsparing ved 65 år. Der foretages beregninger for alle heltidslandbrug samt driftsgrenene mælke-, svine- og planteproduktion.

Beregning af indbetalingerne foretages for en periode på 35 år, som nogenlunde svarer til perioden for et fuldt arbejdsliv. Som kilde anvendes faktiske pensionsindbetalinger til et pengeinstitut eller et pensionselskab, registreret i Økonomidatabasen i årene 1996 til 2016. I perioden 1982 til 1995 er der anvendt anslåede indbetalinger med et beløb med nogenlunde samme nutidsværdi som de første år, som Økonomidatabasen har registreringer fra.

Indbetalingerne er fremdiskonteret med gennemsnittet af 11 pensionselskabers nettoafkast på 5,1 pct. i perioden 2000-2016 (omkostninger udgør 0,9 pct.). Det antages at det gennemsnitlige nettoafkast fra 1982 til 1999 har været på samme niveau som afkast efter år 2000.

Indbetalingerne inkluderer ofte personlige forsikringsordninger. Disse er derfor fratrukket med en anslået andel på 20 pct. af indbetalingen. Ophørspension er ikke inkluderet i opgørelsen.

Oversigten omfatter alene indbetalinger til privattegnede pensionsordninger. Således er såvel ægtefællens som landmandens pensionsindbetalinger via en arbejdsgiver administreret ordning ikke omfattet. Ægtefællens udearbejde har i øvrigt været stigende gennem årtierne, hvilket betyder, at pensionen fra lønindkomst har været stigende. Samtidig er arbejdsgiverbetalte pensionsordninger til stadighed blevet udbygget i perioden.

Resultater – niveau og spredning

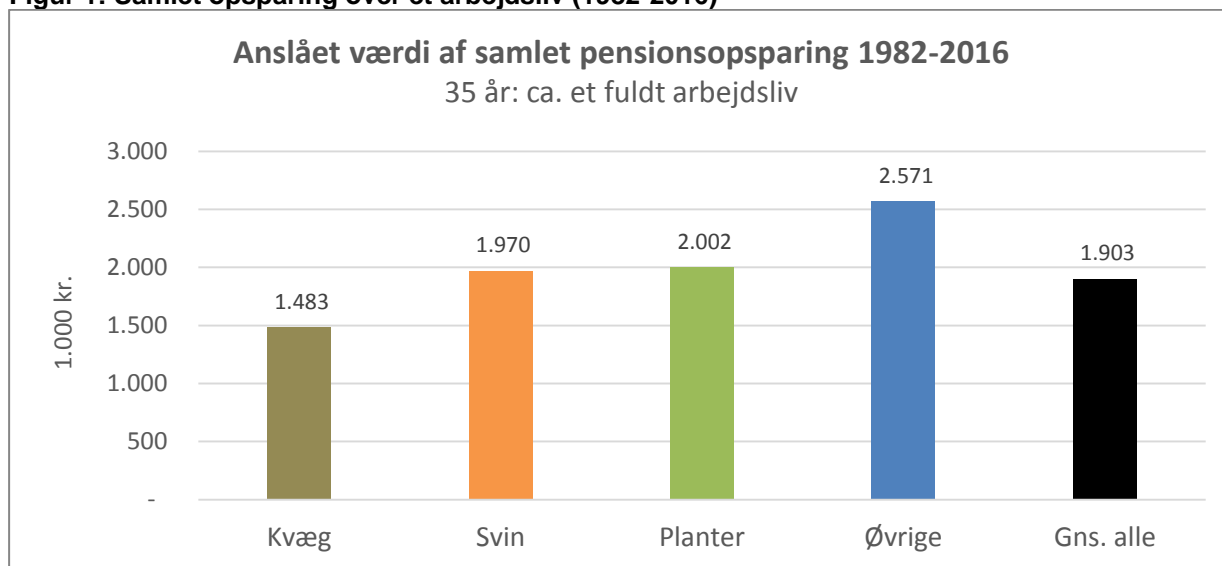
Summarisk er der for en gennemsnitlig heltidslandmand og en landmand i de forskellige driftsgrene sammenlagt indbetalt følgende:

Tabel 1: Samlet opsparing over et arbejdsliv (1982-2016)

Alle	Kvæg	Svin	Plante	Øvrige	Alle
Fremdiskonteret beløb, 1.000 kr.	1.483	1.970	2.002	2.571	1.996

Det ses, at den gennemsnitlige pensionsopsparing over et arbejdsliv i 2016 udgjorde ca. 2 mio. kr. på tværs af driftsgrenene. Den laveste opsparing findes hos landmænd med kvæg, som gennemsnitligt har sparet ca. 1,5 mio. kr. op. Den højeste opsparing findes hos gruppen af Øvrige, hvor især minkavlere trækker gennemsnittet op på ca. 2,5 mio. kr.

Figur 1: Samlet opsparing over et arbejdsliv (1982-2016)

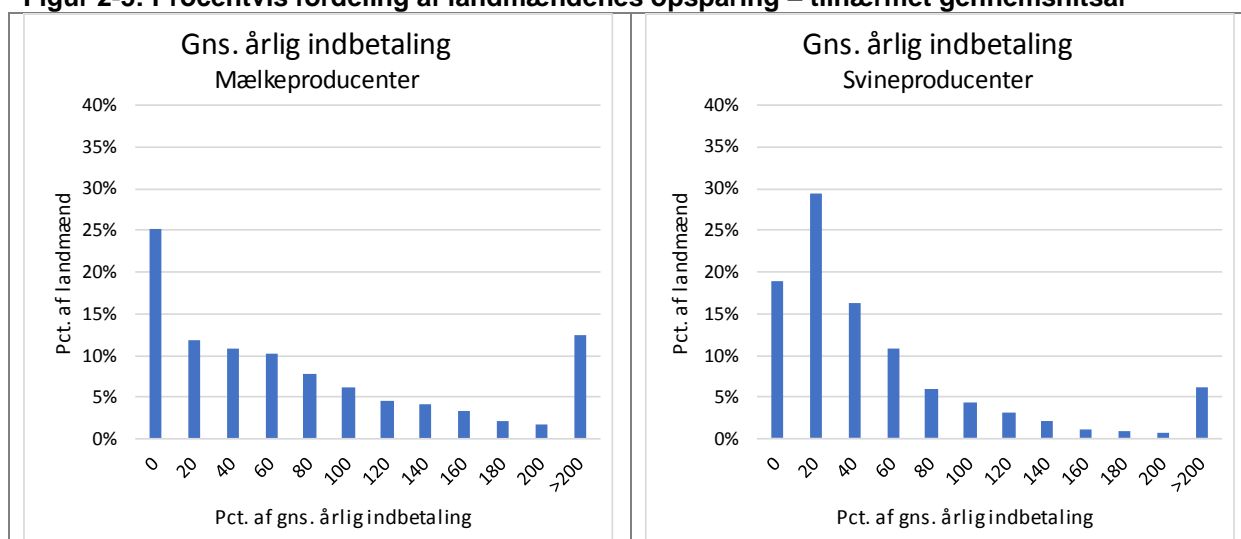

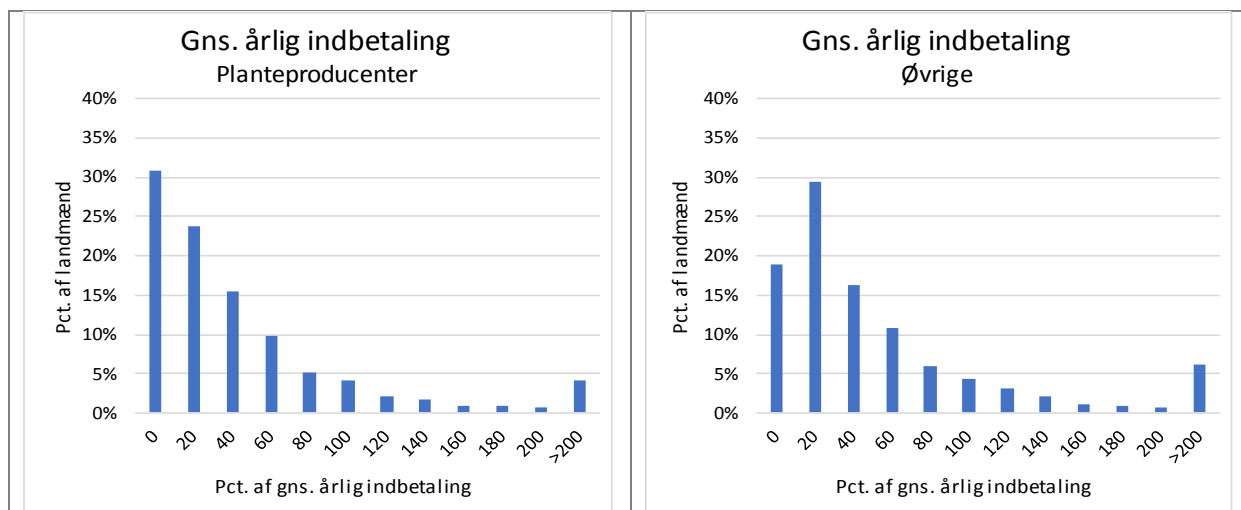
Der er stor forskel på, hvor meget de enkelte landmænd har sparet op. Det er ikke muligt med de forhåndenværende data at gøre den eksakte spredning op. Det ville kræve, at der var regnskaber for konkrete landmænd til stede i hele den 35-årige periode, hvilket kun er tilfældet for ganske få landmænd.

Et indtryk af spredning og fordeling i den samlede opsparing fås dog ved at betragte fordelingen i et enkelt tilnærmet gennemsnitsår i de forskellige driftsgrene.

Det ses, at der er en relativt stor gruppe på 20-30 pct. på tværs af driftsgrenene, som ikke sparer op. 40-50 pct. sparer op fra over nul til gennemsnittet af den pågældende driftsgren. Herefter flader andelen, der sparer mere op end gennemsnittet, ud med andelens størrelse, hvor det også fremgår, at der er en lille gruppe, der sparer langt mere op end gennemsnittet.

Figur 2-5: Procentvis fordeling af landmændenes opsparing – tilnærmet gennemsnitsår

Årsager til forskellig opsparingstilbøjelighed

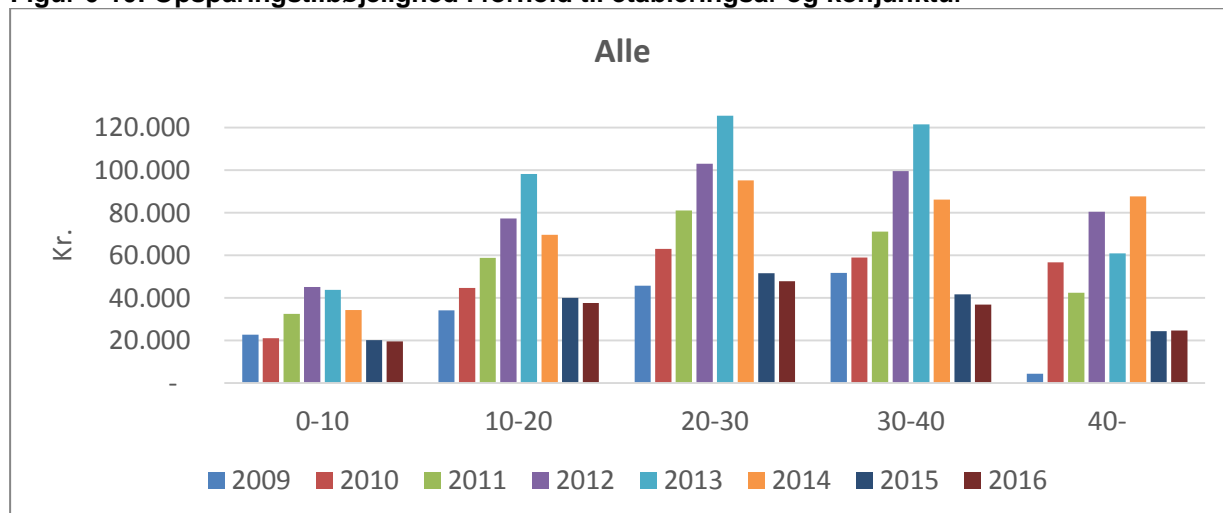
Der er stor forskel på, hvor meget de enkelte landmænd sparer op i de enkelte år. Der er især tre forhold, som afgør pensionsopsparingens størrelse; konjunktursituationen, landmandens evne til at generere overskudslikviditet samt landmandens etableringstidspunkt.

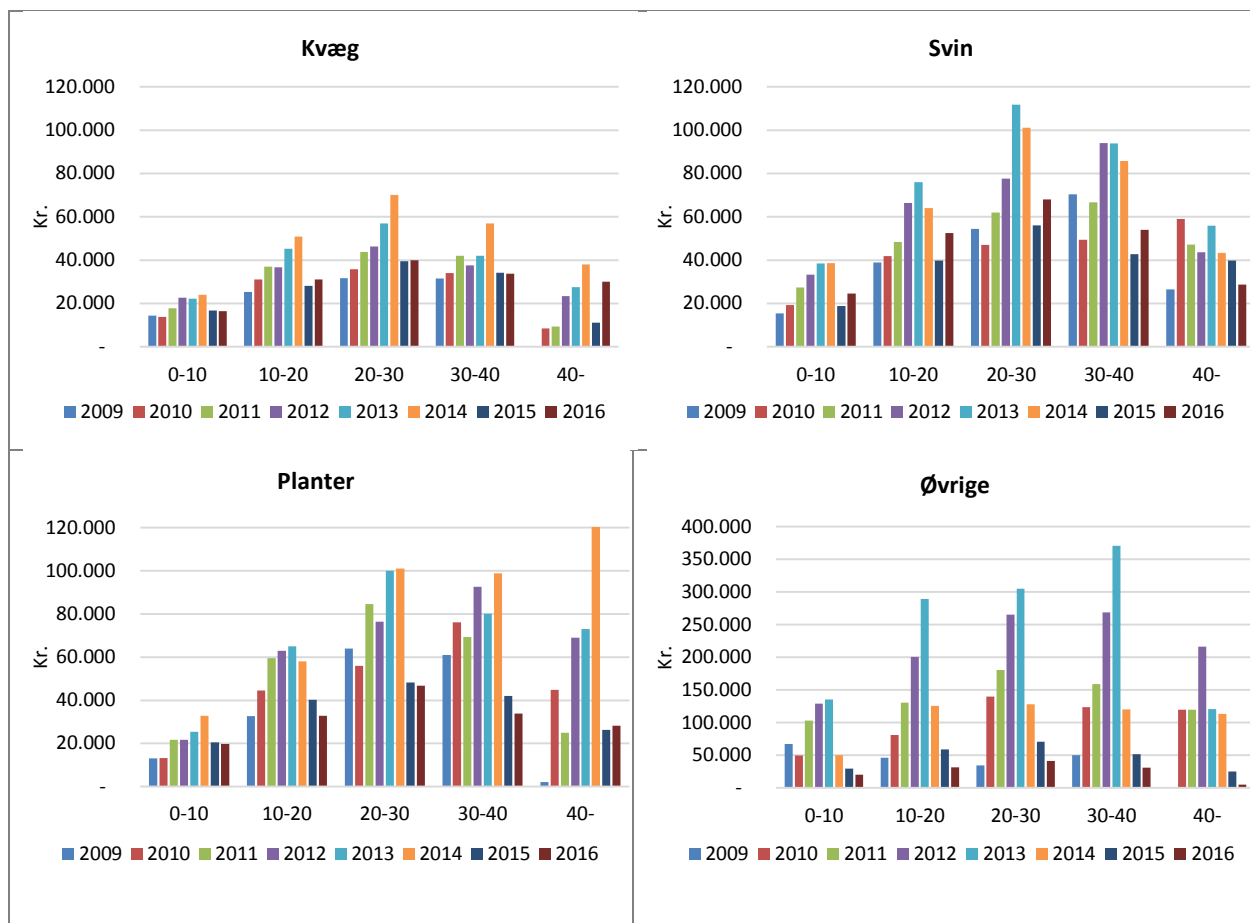
Under en højkonjunktur er der typisk god likviditet og skatteevne, og i sådanne perioder indbetales mere. Omvendt betyder manglende skatteevne ofte, at pensionsindbetalingen er sat i bero.

Etableringstidspunktet har ligeledes indflydelse på opsparingstilbøjeligheden og -muligheden. Landmandens gæld er typisk størst i de første år efter etablering, hvorfor prioriteten og muligheden ofte trækker i retning af gældsnedbringelse fremfor opsparing til pension. Tilsvarende reduceres pensionsindbetalingerne typisk i de senere år af den erhvervsaktive alder, da produktionen ofte neddroles og indtjeningsgrundlaget derved reduceres.

Som eksempel på opsparingens variation med etableringsår og konjunktur-/indtjeningsforholdene ses nedenfor pensionsopsparingen i år med hhv. høj- og lavkonjunktur. Eksemplet er kendetegnende for tilsvarende tidligere perioder og er gældende på tværs af driftsgrenene, som figurene nedenfor viser.

Figur 6-10: Opsparingstilbøjelighed i forhold til etableringsår og konjunktur

Det ses, at opsparingstilbøjeligheden er mindst blandt nyetablerede og ”ældre” landmænd. Endvidere ses det, at under en højkonjunktur betales der relativt mere på tværs af etableringsår og omvendt under en lavkonjunktur.

Sammenligning med andre

Det er ikke muligt ud fra de tilgængelige regnskabsdata at foretage en direkte sammenligning med andre tilgængelige opgørelser af pensionsindbetalinger. Det mest relevante sammenligningsgrundlag er øvrige ejerlederes pensionsopsparing. Pension for Selvstændige (PFS) oplyser, at der ikke er gennemført undersøgelser af ejerlederes pensionsformue, når de går på pension. Men den gennemsnitlige årlige indbetaling ligger på ca. 75.000 kr. – med store udsving mellem højeste og laveste indbetalinger.

Hvis dette beløb indbetales over et arbejdsliv på 35 år, svarer det til godt 2,6 mio. kr. Modsat landmænd er det dog langt færre, der uafbrudt er selvstændige i en sådan periode, hvorfor PFS betegner opsparingen som utilstrækkelig, især hvis de ikke har anden opsparing eller har en vis sikkerhed for at kunne afvikle egen virksomhed med et vist provenu.

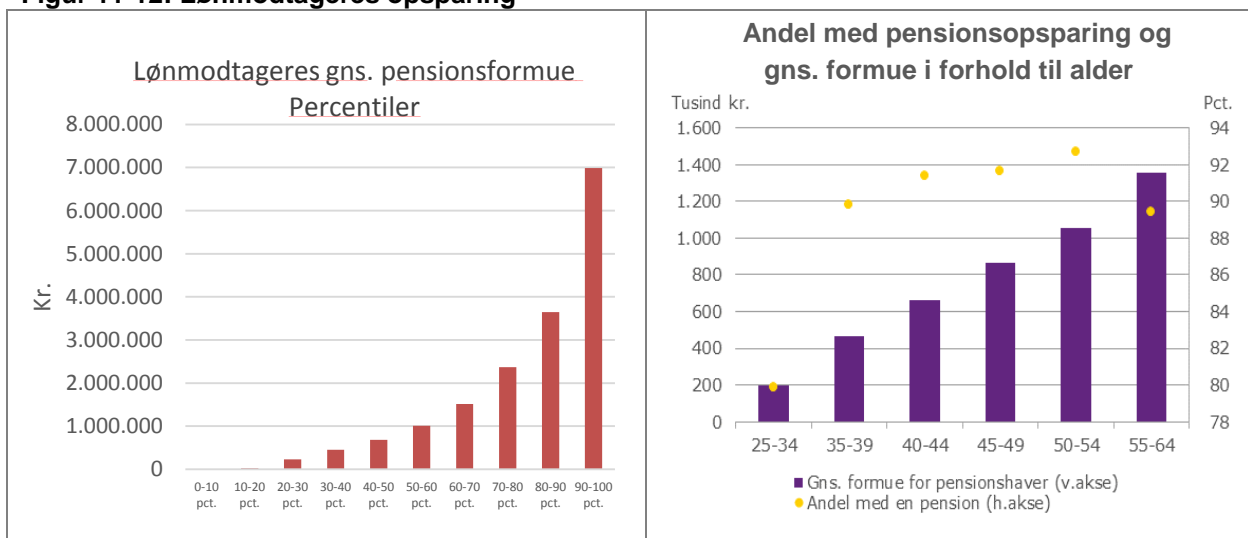
Et indtryk af pensionsopsparings størrelse hos landmænd i forhold til andre samfundsgruppers opsparing fås også ved at sammenligne med niveauet for pensionsopsparing hos typiske lønmodtagere.

Det fremgår af graferne nedenfor, at der er meget stor forskel på lønmodtagernes opsparing til pension. Omkring en fjerdedel har ingen eller næsten ingen opsparing. Hvorimod de 10 pct., som har størst opsparing, i gennemsnit har over 7 mio. kr. i pensionsopsparing.

Hvis vi antager, at ovenstående opgørelse er retvisende, ligger den gennemsnitlige landmand med en opsparing i 60-80 pct. percentilen. Der er dog jf. ovenstående også stor spredning blandt landmænd, så et mere realistisk bud er, at landmændene fordeler sig over hele spektret med en lille tendens til at være overrepræsenteret i søjlerne med højere pensionsformue.

Som det er gældende for landmænd, kan en del af den store spredning i pensionsformuerne forklares med alder – eller for en landmand mere relevant etableringsåret. Der er en tydelig sammenhæng mellem lønmodtagernes alder og den gennemsnitlige formue samt andelen med en pension. Således har gennemsnitligt 80 pct. i aldersgruppen 24-35 år en pensionsopsparing, og den beløber sig til gennemsnitligt ca. 200.000 kr. Modsat har ca. 90 pct. i aldersgruppen 55-64 år en pensionsopsparing, og den beløber sig til gennemsnitligt ca. 1,4 mio. kr.

Figur 11-12: Lønmodtageres opsparing

Kilde: YouGov

Konkluderende kan det fastslås, at den gennemsnitlige landmand har en opsparing på omkring 2 mio. kr. Dertil kan lægges arbejdsgiver administrerede pensionsopsparinger fra ægtefællers eller eget udearbejde. I sammenligning står landmændene således ikke tilbage for den typiske lønmodtager på det øvrige arbejdsmarked. Tværtimod er opsparingen i gennemsnit lidt større. Det kan begrundes med, at landmanden ofte løber en større risiko end den typiske lønmodtager. Dertil kan lægges et til tider usikkert provenu ved salg af bedriften.

Det kan også konstateres, at mønstrene i forhold til alder/etableringsår er ens mellem landmænd og lønmodtagere. Landmænd, som har etableret sig enten for få eller mange år siden, har lavere opsparing. Endvidere har landmænd på økonomisk svage bedrifter sparet relativt mindre op over årene. Modsat har en gruppe økonomisk stærke landmænd meget store pensionsopsparinger.

For analysen:

Klaus Kaiser

Erhvervsøkonomisk chef
SEGES Landbrug & Fødevarer
D +45 8740 5175
M +45 2013 5175
kak@seges.dk

Arne Oksen

Landskonsulent
SEGES, Landbrug & Fødevarer
D +45 8740 5221
M +45 4111 5976
aro@seges.dk